

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Febr. 1878, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Riksdagens år 1877 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1875.

(I. A.)

Stats-Utskottet, till hvars behandling ofvan nämnda revisionsberättelse jemte de i anledning deraf från vederbörande embetsverk och myndigheter till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifna utlåtanden och förklaringar blifvit hänvisad, får nu, efter tagen kännedom af dessa handlingar och inhemtande af de för ärendenas utredning i öfrigt erforderliga upplysningar, underställa Riksdagens pröfning de af Revisorerne gjorda framställningar, som från Utskottets sida ansetts påkalla yttranden; följande Utskottet härvid den ordning, som är i revisionsberättelsen iakttagen.

Kongl. Arméförvaltningen.**§ 1.**

(Rev.-ber. pag. 36 § 1. Utl. pag. 269).

Med afseende å förestående embetsverks räkenskaper hafva Revisorerne omförmäلت, hurusom i hufvudboken för riksstatens fjerde hufvudtitel i åtskilliga konton förekomme termen: »anticipation». Der sålunda en och samma benämning begagnades, borde man kunna vänta, Ang. rättelse i Kongl. Arméförvaltningens bokföringssätt.

att samma sakförhållande öfver allt menades. Så vore dock ej fallet. Hvad de utgående anticipationerna anginge, så vore i detalj förhållandet följande:

De från 1875 till 1876 å de ordinarie anslagstitlarne balanserade s. k. »anticipationer» utgjorde en summa af tillsammans Kr. 486,896: 65 öre.

Denna summa fördelade sig på följande sätt:

Konto: <i>Chefen för Landtförsvars-departementet</i>	500: —
Hyresersättning, utbetalad 24 December 1875, för 1:sta kvartalet af 1876.	
Konto: <i>Generalstaben</i>	11,000: —
Aflöningar, utbetalade 30 December 1875, för Januari 1876.	
Konto: <i>Lifgardet till Häst</i>	1,200: —
Aflöningar till underbefäl, utanordnade 30 December 1875, för Januari 1876.	
Konto: <i>Svea Lifgarde</i>	2,000: —
Aflöningar till underbefäl, utanordnade 30 December 1875, för Januari 1876.	
Konto: <i>Andra Lifgardet</i>	2,000: —
Aflöningar till underbefäl, utanordnade 30 December 1875, för Januari 1876.	
Konto: <i>Svea, Göta och Vendes artilleri-regementen</i>	10,000: —
Aflöningar till underbefäl vid Svea artilleriregemente, utanordnade 30 December 1875, för Januari 1876.	
Aflöningar till underbefäl vid Göta artilleriregemente, utanordnade 30 December 1875, för Januari 1876.	
Samtliga dessa anticipationer vore således anvisningar på <i>kommande</i> års medel för <i>kommande</i> års behof.	

De två återstående anticipationerna vore deremot helt och hållet eller delvis af annan natur.

Konto: *Arméförvaltningen* utginge med en anticipation af 12,870: —

Af denna summa hade tillsammans 9,220 Kr. under år 1875 utanordnats till aflöningar och 3,650 Kr. till gratifikation, allt under året. Anslaget till Arméförvaltningen hade ej härtill lemnat tillgång, utan hade sagde 12,870 Kr., så vidt utrönas kunnat, anvisats på förenade mötespassevolansfonden och invalidhusfonden. Dessa fonder hade dock icke under år 1875 till anslaget för Arméförvaltningen återbetalt de sålunda å dem anvisade summorna, utan hade detta för-

modligen först skett under år 1876, hvilket antagligen vore orsaken till, att beloppet upptagits såsom anticipation.

Hela detta kontos anticipation utgjorde således en räkningsuppgörelse mellan olika kassor, hvilken tycktes ej egt rum under året; men medlen vore dock under året disponibla. Anticipationen vore således blott skenbar; den bestode af årets medel, använda till årets behof.

Konto: *Indelta arméns och Vermlands fältjägerregementes vapenöfningar* utginge med en anticipation af 447,326: 65.

Af denna summa hade tillsammans 407,000 Kr. under olika data i Oktober månad 1875 utanordnats till möteskostnader för 1876.

Denna del af anticipationen vore således en anvisning på *kommande* års medel för *kommande* års behof, liksom de först omförmälda.

Resten af anticipationen, Kr. 40,326: 65 öre, vore deremot en del af den år 1874 genom fälttjenstöfningarna i Småland och Vestergötland uppkomna *bristen*, stor vid 1874 års utgång Kr. 85,550: 13 öre.

Å kontot: *Besparingarne å riksstatens fjerde hufvudtitel* funne man under disponerade besparingar: »till kostnader för 1874 års fälttjenstöfningar samt till betäckande af brist i anslaget till Indelta arméns och Vermlands fältjägerregementes vapenöfningar» Kr. 51,972: 60.

Bristen vid 1875 års utgång borde således hafva nedgått till	85,550: 13
minskade med	51,972: 60
eller	Kr. 33,577: 53.

Då den likväl, såsom förut anförts, vid revisionsårets utgång vore Kr. 40,326: 65 öre, så hade således, äfven år 1875, å detta anslag ett öfverskridande af de egentliga tillgångarna med Kr. 6,749: 12 öre egt rum.

Äfven å de extra ordinarie anslagen under fjerde hufvudtiteln förekomme »anticipationer» till ett sammanlagdt belopp af Kr. 342,023: 4 öre.

Denna summa fördelade sig på följande sätt:

Konto: *Generalstabens Topografiska afdelnings arbeten*... 16,000: —.

Häraf reqvirerades 6,000 Kr. af chefen för Generalstaben den 28 Oktober 1875 i förskott å 1876 års anslag i och för »förberedande arbeten för nästa år», hvarvid han stödde sig på Kongl. brefvet af den 15 Oktober 1875.

Resten, 10,000 Kr., hade requirerats den 16 December 1875, äfvenledes i förskott å kommande års medel, men denna gång utan angifvet stöd af något Kongl. bref.

Konto: *Karlskrona fästningsbyggnad* 324,970: 98.

Häraf hade 120,000 Kr. utanordnats i förskott på kommande års medel till arbeten antagligen verkställda under året; men i hvarje fall tillhörande den för båda åren gemensamma anläggningen.

Resten af anticipationen, 204,970: 98, läge i de under året verkställda betydliga liqviderna för pansarplåt. Således kunde äfven denna del af anticipationen sägas vara gjord i och för ett för båda åren gemensamt behof.

Man kunde således anse anticipationerna å båda dessa konton bestå i anvisning på *kommande* års medel för *kommande* års behof.

Konto: *Inlösen af persedlar vid Svea artilleriregemente i följd af passevolansens upphörande m. m.* 1,052: 6.

Anslaget i riksstaten under denna titel vore ett *förslagsanslag*. Någon anvisning på kommande års medel, d. v. s. någon »anticipation», vore således å denna anslagstitel ej möjlig, enär årets tillgång vore obegränsad. Benämningen anticipation vore således der alldeles meningsvidrigt begagnad.

Revisorerna, som vore af den mening, att i de konton, der sådana förhållanden förekomme, termen »anticipation» borde utbytas mot eller efterföljas af en specifikation af anvisningen, alldeles såsom det skett i Arméförvaltningens egen, här förut omnämnda, i Statsrevisorernes berättelse för år 1876, pag. 270—273, intagna omarbetning af konton för anslaget till Indelta arméns och Vermlands fältjägerregementes vapenöfningar för åren 1872—1874, ansåge, att ett sådant förfarande skulle i väsentlig mån underlätta granskningens verkställande.

Uti häröfver afgifvet underdånigt utlåtande har Kongl. Arméförvaltningens intendentsdepartement *dels* åberopat sitt bokslutskontors, i infor-dradt yttrande, afgifna förklaring, att i det för hufvudbokens upprättande gällande formulär ingen annan rubrik än »anticipation» vore angifven till betecknande af sådana belopp, hvarmed reservationsanslagen under redogörelseåret kunde öfverskridas, och hvilka därför borde till följande år öfverföras i ändamål att från det årets anslag ersättas, och att bristen å anslaget för *Indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfning*, vare sig att denna brist härledde sig af utgifvet förskott

för ett blifvande år eller uppkommit af annan anledning, bort, på sätt jemväl egt rum, såsom »anticipation» anses och till efterföljande året öfverföras, samt slutligen, beträffande »anticipationen» på det extra anslaget, erkänt anmärkningen såsom riktig i formelt afseende under förklarande, såsom orsak till denna anticipation, att, emedan åtskilliga kostnader ännu vid 1875 års slut återstode att under följande året från det extra anslaget gäldas, kontoret ansett enklast att genom öfverförande till sistberörda år af den å anslaget varande brist få vid afslutandet af 1876 års hufvudbok ej mindre denna än ock den å samma extra anslag då uppkomna ytterligare brist på en gång från Riksgäldskontoret ersatt; hvilket, enligt hvad Departementet upplyst, äfven numera trädt i verkställighet, dels för egen del anført att, då bokföringstermen »anticipation» visserligen, såsom Revisorerna ansett, innefattade begreppet om en anvisning af medel på ett kommande års anslag för det årets behof, hvar emot anslagets otillräcklighet för sjelfva räkenskapsåret rättast uttrycktes genom benämningen »brist», Revisorernes anmärkning äfven i afseende å vapenöfningsanslaget otvifvelaktigt vore i sig sjelf riktig, churu den i öfrigt saknade betydelse, emedan ej mindre anslagets »brist» vid 1875 års slut än »anticipationen» under samma år på 1876 års anslag bort, på sätt i hufvudboken jemväl skett, till sistnämnda års anslagskonto under balanstitel öfverföras, att från det årets anslag ersättas. Hvad vidare anginge Revisorernes gjorda antydning derom, att för framtiden antingen utbyte af termen »anticipation» eller ock balansbeloppets specifikation medelst behörig omarbetning af anslagets konton borde ske, så ansåge Departementet, att svårigen någon lämpligare benämning, än den nu använda, kunde för här omhandlade fall uppletas. Att åter begagna den senare utvägen, eller balanssummans särskiljande i olika delar, allt efter dessas egenskap af »brist» eller verklig »anticipation», förutsatte, såsom Revisorerna äfven tycktes hafva funnit, bokslutets uppgörande efter en ny grund i afseende å redovisningen af utgifter, förskott, fordringar och skulder samt skulle således medföra en långt vidsträcktare förändring än blott beträffande en eller annan balanssumma, hvadan detta förfaringssätt icke kunde i sjelfva hufvudboken iakttagas, såsom varande oförenligt med tillämpningen af nu gällande bokslutsformulär; och då en omarbetning, i det åsyftade hänseendet af hufvudbokens konton medelst upprättande af en särskild, till hufvudboken hörande bilaga, hvilken, för att utgöra något verkligt helt, borde omfatta hufvudtiteln alla anslag jemte Arméförvaltningens samtliga fonder, skulle blifva nästan liktydigt med ett utarbetande af tvenne särskilda hufvudböcker efter olika redovisningsform, men sådant tycktes vara en mindre enkel åtgärd än

uppgörande af en enda hufvudbok, byggd på riktigare grunder än de nuvarande, förestälde sig Departementet, att Revisorernes sist omförmälda yttrande icke vore af beskaffenhet, att någon särskild åtgärd i anledning deraf torde vara af behovet påkallad.

Kongl. Arméförvaltningens Civila departement, som jemväl i anledning af Revisorernes förrberörda yttrande sig utlätit, har först, beträffande den under konto »Arméförvaltningen» förekommande anticipation å 12,870 kronor, upplyst, att med tillkomsten häraf förhölle sig på sätt Revisorerne antagit, eller att Förvaltningen å Civila departementet under år 1875 från nämnda anslag anordnat dels till aflöning åt öfvertalige tjänstemän 9,220 kronor och dels till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän 3,650 kronor, att, på grund af nämnda brefven den 26 September 1865, den 15 Oktober 1869 och den 12 Februari 1875, med sammanlagdt 12,870 kronor ersättas från förenade mötespassevolansfonden, som stode under förvaltning af Arméförvaltningens Intendentsdepartement; och vore således den såsom anticipation å anslaget för Arméförvaltningen i 1875 års hufvudbok upptagna posten, 12,870 kronor, då i verkligheten en anslagets fordran hos nämnda fond, hvilken fordran väl kunnat samma år derifrån blifva ersatt, ehuru, då sådant ej skett, utan ersättningen i stället tillflutit anslaget påföljande året, beloppet upptagits såsom anticipation å anslaget. I afseende åter å annärkta anticipationen å konto för extra anslaget *Generalstabens topografiska afdelnings arbeten* förekomme att, af det å nämnda anslags konto som anticipation upptagna belopp, 16,000 kronor, en del eller 6,000 kronor, såsom ofvan nämnts, blifvit efter requisition till chefen för Generalstaben redan under år 1875 i afräkning å 1876 års anslag utbetalad på grund af nämnda brefvet den 15 Oktober förstnämnda år, hvarigenom, sedan samma års anslag visat sig otillräckligt, en anticipation till sagda belopp å 1876 års anslag medgifvits, samt att återstående 10,000 kronor af Förvaltningens Civila departement den 21 December 1875 anordnats till chefen för nämnda stab uppå hans den 16 samma månad derå afgifna requisition. Hvad vidkomme sist omförmälda anordningsåtgärd, hade Förvaltningen i detta, likasom i flera andra liknande fall ansett sig oförhindrad att utan särskildt nådigt medgifvande vid slutet af ett år bevilja anordnande af medel, hvilka de första dagarne af påföljande året varit för nödvändiga utgifters bestridande erforderliga. Det hade äfven synts Förvaltningen lämpligast och med minsta omgång förenadt att, då, såsom i detta fall varit händelsen, anslag äfven för det påföljande året funnes beviljadt, de erforderliga medlen direkte blefve anordnade från det anslag, dit de hörde; ty, om ock härigenom på ena årets anslag uppstode en anticipation att af påföljande årets anslag be-

täckas, kunde dock medelst ett sådant förfaringssätt undvikas den mera vidlyftiga åtgärden med ersättande genom omföring, som blefve en följd deraf, att medel anordnades under försträckningstitel, och hade sist omförmälda belopp, 10,000 kronor, blifvit, enligt hvad den derå utfärdade anordning utvisade, på vederbörande redogörare disponerad den 31 December 1875, hvilken dag beloppet ock i Förvaltningens kassa utbetalts. I anledning af Revisorernes åsigt derom, att benämningen »anticipation» borde i räkenskapen utbytas mot eller efterföljas af en »specifikation af anvisningen» hade Förvaltningen å Civila departementet för sin del funnit något egentligt hinder icke möta för iakttagande af ett sådant förfaringssätt.

Med afseende å den af Revisorerne omförmälda anticipationen å konto: Karlskrona fästningsbyggnad har Kongl. Arméförvaltningens Fortifikationsdepartement uti afgifvet underdänigt utlåtande erinrat, att denna anticipation uppkommit sålunda, att Kongl. Maj:t med afseende å såväl de flerfaldiga fördelar, som blefve följden af ett skyndsammare fullgörande af kontraherad leverans af pansarplåt för befästningarne i Karlskrona skärgård, än 1875 års anslag medgäfv, som ock å angelägenheten deraf, att tiden för fullbordandet af Kungsholms fästningsbyggnad inskränktes till utgången af år 1877, genom nådiga bref den 3 September och 8 Oktober 1875 bemyndigat Arméförvaltningen att, mot ersättning från det för påföljande år beviljade anslag till befästningar i Karlskrona skärgård, förskjuta dels 215,000 kronor till liqviden för pansarplåt, deraf dock endast 204,970 kronor 98 öre under året utgått, och dels 120,000 kronor för fästningsarbetets bedrifvande i större omfattning, än som kunde ske med det för året härtill anvisade anslag, hvadan någon anmärkning mot lämpligheten att vid det här ofvan angifna förhållande, hvilket i revisionsberättelsen betecknades såsom utgörande »en anvisning å kommande års anslag för kommande års behof», begagna termen anticipation, icke syntes vara af Revisorerne afsedd, hvarförutan Departementet anført, att mot Revisorernes förslag, att termen »anticipation» måtte under vissa angifna förhållanden utbytas eller efterföljas af en specifikation af anvisningen, Departementet för sin del icke hade något att erinra.

Stats-Utskottet, som ej kan annat än dela Revisorernes åsigt derom, att hvarje i räkenskaperna förekommande benämning bör på samtliga ställen, der den begagnas, afse samma sakförhållande, anser, att räkenskaperna böra vara så uppställda, att af dem tydligt framgår, huruvida de under ett år verkställda utbetalningar afsett bestridandet af årets behof eller användts till utgifter, som belöpa sig på ett kommande år;

hvadan Utskottet, med anledning af Revisorernes förevarande framställning, föreslår,

att Riksdagen må i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t meddela Kongl. Arméförvaltningen sådana föreskrifter, angående upprättandet af Förvaltningens räkenskaper, att desamma för hvarje anslagstitel tydligen utvisa, så väl hvad som åtgått för löpande årets behof, som ock huru mycket blifvit för kommande års behof utgifvet.

Statens jernvägstrafik.

§ 2.

(Rev.-ber. pag. 86 § 1 mom. 1. Utl. pag. 284).

*Ang. försäljning
å auktion
af kasserade
räler.*

Sedan de af Kongl. Maj:t särskildt förordnade komiterade för förberedande granskning af Styrelsens för statens jernvägstrafik förvaltning fästat uppmärksamheten derå, att en betydande mängd kasserade räler under senaste tiden samlats i jernvägstrafikens förråd och vid slutet af år 1876 uppgått till öfver 200,000 centner, bokförda till ett värde af 744,578 kronor, eller omkring 20 procent af hela förrådsvärdet vid samma tid, samt då det syntes antagligt, att myckenheten af denna förrådsartikel allt jemt komme att ökas och det alltså vore af vigt att medel utfunnas, hvarigenom sådana kasserade räler skulle kunna på lämpligt sätt tillgodogöras, uttalat önskvärdheten deraf, att utredning blefve i sådant afseende verkställd, har Trafikstyrelsen uti ett med anledning af komiterades berättelse till Kongl. Maj:t afgifvet utlåtande af den 14 sistlidne Augusti (se rev.-berättelsen pag. 247) i denna fråga afgifvit förklaring och dessutom, på derom af Statsrevisorerna framställd anhållan, meddelat ytterligare upplysningar, innefattade i två revisionsberättelsen vidfogade handlingar (se rev.-berättelsen pag. 264); Och enär de försäljningsåtgärder, hvilka, enligt hvad Trafikstyrelsen i sin förklaring meddelat, af Styrelsen vidtagits, icke blifvit under revisionsåret verkställda, ville Revisorerna väl icke beträffande desamma uttala något positivt omdöme, hvaremot Revisorerna funne sig icke böra underlåta att uttrycka den åsigt, att för framtiden, vid afyttrande af större poster dylika förrådsartiklar, kungörelse i de större tidningarne inom landet derom borde införas, med tillkännagifvande, att skriftliga anbud inom viss tid finge till Styrelsen ingifvas.

I anledning häraf har Styrelsen upplyst, att hon visserligen icke lemnat den utväg till försäljning obegagnad, som Revisorerna sålunda föreslagit, men att fördelarne deraf, enligt hittills vunnen erfarenhet, varit så ringa, att de ej uppmuntrat till vidare begagnande af samma utväg. Då emellertid inga verkliga olägenheter ansåges kunna genom de af Revisorerna föreslagna åtgärder uppkomma, så vidt man ej dertill vill räkna onödigtvis använda annonskostnader, och då, enligt Revisorernes förslag, Styrelsens pröfningsrätt af anbudan lemnades oförkränkt, samt då, enligt samma förslag, det stode Styrelsen fritt att, derest åtgärderna icke ledde till äsyftadt mål, använda andra utvägar, så hade Styrelsen för sin del icke skäl att afstyrka utfärdandet af nådig föreskrift af det innehåll Revisorerna föreslagit, derest Kongl. Maj:t skulle sådan föreskrift ifrågasätta.

Enligt hvad Stats-Utskottet inhemtat, har Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 22 November nästlidet år förordnat att, vid framtida försäljning af större partier utaf de i förråden befintliga kasserade jernvägs-skenor och andra dylika förrådsartiklar, meddelande derom skall införas i de mera spridda tidningarne inom landet med tillkännagifvande, att skriftliga anbud må inom viss tid till Trafikstyrelsen ingifvas; Och då den af Revisorerna föreslagna åtgärd sålunda blifvit af Kongl. Maj:t anbefald, har Utskottet endast velat Revisorernes förevarande framställning för Riksdagen

omförmåla.

§ 3.

(Rev.-ber. pag. 86 § 1 mom. 2. Utl. pag. 285.)

I afseende å den godtgörelse, som jernvägstrafiken uppbure för åtskilliga för statens räkning verkställda transporter, hade redan 1876 års komiterade för granskning af Trafikstyrelsens förvaltning anmärkt, att densamma ej motsvarade därför erforderliga kostnader, hvilket förhållande i nämnvärd mån egentligen egde rum vid de transporter, som verkställdes i och för postbefordringen. I sådant hänseende meddelades af komitén en utredning, beträffande jernvägstrafikens inkomster af och utgifter för postbefordringen under år 1874, utvisande, att de senare högst betydligt öfverstego de förra; och ansåg komitén, att en förändring i det sålunda anmärkta förhållandet borde vidtagas, så att den verkliga kostnaden för postbefordringen komme att drabba postverket och ej till stor del belasta jernvägstrafiken. Berörda uttalande blef af 1876 års Statsrevisorer uppmärksamadt, och yttrades af dem i sådant hänseende, att framgången af en

Ang. ersättningen för postens befordring å statens jernvägar.

statsinstitution icke borde höjas på en annans bekostnad. Kongl. Generalpoststyrelsen deremot hemstälde uti afgifvet underdånigt utlåtande af den 29 November 1876, af anförda skäl, att ifrågavarande framställning icke måtte till någon vidare åtgärd föranleda. 1877 års komiterade hade emellertid förklaradt sig sakna skäl att frångå den af 1876 års komité i ämnet uttalade åsigt och hade förty ansett sig ånyo böra å förhållandet fästa uppmärksamhet; hvarefter Trafikstyrelsen i sitt ofvan omförmälda utlåtande underdånigst hänvisat till det särskilda memorial i ämnet, hvilket Styrelsen samma dag, utlåtandet vore dateradt, till Kongl. Maj:ts ingifvit.

Utskottet vidhåller visserligen den åsigt, som af sist församlade Riksdags Stats-Utskott uttalades derom, att för transporter, som för statens räkning verkställas, full ersättning bör beräknas, men då förevarande fråga inom kort torde blifva föremål för Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, har Utskottet funnit sig nu endast böra förhållandet för Riksdagen anmäla.

§ 4.

(Rev.-ber. pag. 87 § 1 mom. 3. Utl. pag. 285).

Ang. ombesörjandet af trafiken å Vexjö—Alfvesta-banan. I sammanhang med här näst förut omförmälda förhållande, hafva Revisorerne, i enlighet med hvad jemväl komiterade framhållit, fäst att uppmärksamhet derå, att statens jernvägstrafik ej numera uppbure skälig godtgörelse för ombesörjandet af trafiken å Vexjö—Alfvesta-banan. Enligt det rörande nämnda trafiks ombesörjande mellan Styrelsen för statens jernvägstrafik och Styrelsen för Vexjö-Alfvesta jernvägsaktiebolag upprättade kontrakt, skulle nämnda bolag såsom godtgörelse för den staten tillhöriga rörelsematerielens begagnande å bibanan och dess stationer äfvensom för tillhörande tågpersonalens användande dervid i ett för allt erlægga 4 kronor för hvarje lokomotivmil och 30 öre för hvarje vagnmil, dock med 50 procent förhöjning för extra tåg. Beträffande den förstnämnda kostnaden, hade komiterade verkställt en utredning, enligt hvilken densamma skulle pr tågmil uppgå till 7 kronor 86 öre, i hvilket belopp icke vore inberäknad aflöning åt den för tågtjensten erforderliga reservpersonalen. För ombesörjande af trafiken å Krylbo—Norbergs jernväg uppbure statens jernvägstrafik ersättning till belopp af 8 kronor 50 öre pr tågmil. Derest Vexjö—Alfvesta-banan erlagt lika hög ersättning, skulle likväl, enligt den allmänna statistiken för år 1875, äfven med begagnande af sex tåg dagligen, jernvägsbolagets nettobehållning hafva uppgått till öfver 10 procent å anläggningsvärdet.

Enär sålunda oförtydligt framginge, att den ersättning, som af Vexjö—Alfvesta-bolaget erlades, vore allt för ringa och icke motsvarade den verkliga kostnad, som staten finge vidkännas för ombesörjandet af trafiken å bolagets bana, funne Revisorerna, i likhet med komiterade, det vara af vikt, att ändring måtte blifva vidtagen uti omförmälda kontrakt; och då, om än, såsom komiterade förmält, kontraktet icke skulle innehålla någon uttrycklig bestämmelse om rättighet för Trafikstyrelsen att detsamma uppsäga, det likväl icke gerna kunde vara möjligt, att staten skulle hafva förbundit sig att för all framtid mot en på förhand bestämd, oföränderlig godtgörelse ombesörja den ifrågavarande trafiken, borde väl utväg stå att finna, hvarigenom den erforderliga ändringen i kontraktet kunde ernås.

Uti sitt öfver Revisorernes framställning afgifna underdåniga utlåtande har Styrelsen för statens jernvägstrafik hänvisat till sitt i ärendet aflätna memorial den 5 Juni nästlidet år, deri Styrelsen, på anförda skäl, hemställer, att de förmåner, hvilka Kongl. Maj:t i nådigt bref af den 13 November 1863 förunnat Vexjö—Alfvesta jernvägsaktiebolag, i fråga om besörjandet af trafiken å bolagets jernväg genom statens jernvägstrafiks personal och med användande af dess rörelsemateriel, samt med begagnande af Alfvesta station utan afgift, på grund af hvilket bref kontrakt upprättades den 20 Februari 1864 mellan Styrelsen för statens jernvägstrafik och Styrelsen för nyssnämnda bolag, måtte upphöra den 31 December 1882, men att, derest Kongl. Maj:t icke skulle finna skäl att nådigst bifalla den sålunda gjorda framställningen, Kongl. Maj:t täcktes föreskrifva, att Vexjö—Alfvesta jernvägsaktiebolags ersättning till statens jernvägstrafik, för användandet af statens lokomotiv å bolagets jernväg och för bolagets räkning, skulle från och med år 1878 utgå med 8 kronor 50 öre för hvarje lokomotivmil, och att afgift för begagnandet af Alfvesta station för bolagets räkning framdeles skulle af bolaget erläggas efter de allmänna grunder, som af Kongl. Maj:t då kunde varda bestämda; Och har, enligt hvad Utskottet inhämtat, sedan Styrelsen för Vexjö—Alfvesta jernvägsaktiebolag deröfver afgifvit underdånig förklaring, densamma den 7 December nästlidet år blifvit till Jernvägstrafikstyrelsens yttrande remitterad.

Förevarande ärende är sålunda underställt Kongl. Maj:ts nådiga pröfning; hvadan Utskottet hemställer,

att Revisorernes berörda framställning ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

§ 5.

(Rev.-ber. pag. 88 § 1 mom. 6. Utl. pag. 285).

Ang. tidigare
afslutande af
Kongl. Trafik-
styrelsens rä-
kenskaper.

Sedan Kongl. Trafikstyrelsen uti ett till Kongl. Maj:t den 31 December 1874 afgifvet underdånigt utlåtande hemställt, att Kammarrättens och Riksdagens Revisorers åtgöranden vid granskningen af jernvägstrafikens förvaltning och räkenskaper borde så ordnas, att densamma fullbordades ett år tidigare än under hittills varande förhållanden kunnat ske, hade Kammarrätten uti infordradt underdånigt yttrande af den 25 Februari 1876, af anförda skäl, förklarat sig icke kunna tillstyrka vidtagande af den utaf Trafikstyrelsen i ofvan åberopade utlåtande ifrågasatta förändring, hvarefter Trafikstyrelsen, som erhållit nådig befallning att med anledning af detta Kammarrättens utlåtande med underdånigt yttrande till Kongl. Maj:t inkomma, under den 13 Februari nästlidet år sådant yttrande afgifvit och deruti anført, bland annat, att den icke trodde, att förevarande fråga kunde blott och bart genom skriftväxling utredas, utan att man endast på den praktiska pröfningens väg kunde komma till full klarhet, huruvida det mål kunde vinnas, som Styrelsen ansett sig böra uppställa, och förty hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes föreskrifva, att, på sätt mellan Kammarrätten och Trafikstyrelsen närmare blefve öfverenskommet och utan hinder af hvad i sådant hänseende funnes redan stadgadt, försök finge anställas, huruvida ej Kammarrättens granskning af statens jernvägstrafiks räkenskaper lämpligen kunde utföras i den ordning, att granskningen hunne fullbordas innan Riksdagens Revisorer sammanträdde det år, som följde närmast efter räkenskapsåret, samt att detta försök skulle ske enligt vissa af Styrelsen uppgifna grunder.

Revisorerne som, i öfverensstämmelse med hvad komiterade för granskning af jernvägstrafikstyrelsens förvaltning anført, funnit sig icke kunna ingå i något bedömande, huruvida det af Trafikstyrelsen föreslagna sättet för granskningens verkställande vore det för ett framtida ordnande häraf lämpligaste, ansåge sig dock kunna instämma uti komiterades åsigt derom, att det vore lämpligt anställa det af Trafikstyrelsen föreslagna försöket.

Stats-Utskottet, som anser önskvärdt, att en tidigare revision af jernvägstrafikens förvaltning och räkenskaper må kunna åvägabringas, får emellertid, enär denna fråga synes vara föremål för Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet, hemställa,

att jemväl hvad Revisorerne i förevarande hänseende anført icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Konsistorierna och Läroverken.

§ 6.

(Rev.-ber. pag. 153, §§ 1 och 3. Utl. pag. 296—380 och 386—389).

Vid granskning af elementarläroverkens räkenskaper hade Revisorerne funnit att de föreskrifter, som i 134 § af Kongl. Maj:ts nådiga stadga för rikets allmänna elementarläroverk den 29 Januari 1859 vore meddelade, angående de till läroverken hörande kassors inkomster och utgifter, blifvit vid skilda läroverk på olika sätt tillämpade. Sålunda hade de sammanskottsafgifter, som, enligt mom. 1 punkt. c af åberopade §, kunde lärjungarne åläggas, vid några läroverk dels utgått med olika belopp af olika lärjungar, dels ock af vissa bland dem icke erlagts, under det att vid andra läroverk berörda afgifter påförts samtliga lärjungar till enahanda belopp. Vidare rådde i afseende å utgiftsposternas fördelning på kassorna stor skiljaktighet. I detta afseende anfördes, att aflöningen till läkare påförts vid vissa läroverk den s. k. egna kassan ensam, vid åtskilliga denna jemte premie- och fattigkassan, vid andra åter sistnämnda kassa ensam, vid några slutligen terminsafgiftskassan (§ 134, mom. 1, punkt. d). Äfven hade förekommit, att utgifter för läroverks- husets vidmakthållande och hvad dertill hörde blifvit i egna kassan aförda, ehuru dessa utgifter rätteligen syntes tillkomma byggnadskassan eller den i Kongl. cirkuläret den 11 December 1863 omförmälda byggnadsfond. I sammanhang härmed hade Revisorerne jemväl inhemtat, att den egna kassan, hvilken mångenstädes till största delen bildades genom de afgifter, som lärjungarne ålades, vid åtskilliga läroverk endast med svårighet och genom stark förhöjning af dessa afgifter kunnat bestrida densamma påförda utgifter samt till och med kommit att häfta i ej obetydlig skuld till öfriga läroverkskassor eller till redogöraren. Revisorerne hade ansett sig böra fästa uppmärksamheten på dessa förhållanden, hvilka syntes egnade att föranleda ett förtydligande eller förfullständigande af nu gällande föreskrifter i dessa ämnen.

Under förnålan, att genom Kongl. Maj:ts nådiga cirkulär den 11 December 1863 vore förordnad, bland annat, att vid hvarje elementarläroverk inom riket skulle, genom en förhöjning af 5 riksdaler i den terminliga afgiften för lärjungarne, bildas en byggnadsfond, att användas till nybyggnadsföretag och reparationer, anförde Revisorerne härjemte, att de vid granskning af pedagogiernas räkenskaper funnit, att sådana

byggnadsfonder blifvit bildade vid pedagogierna i Falköping, Södertelje, Grenna och Cimbrishamn, men icke vid de öfriga af dessa läroverk.

Utan att inlåta sig i bedömande, huruvida berörda cirkulär, i likhet med hvad som syntes vara förhållandet med afseende å åtskilliga andra rörande elementarläroverken meddelade föreskrifter, vore tillämpligt jemväl å pedagogierna, hade Revisorerna dock icke ansett sig böra med tystnad förbigå det olika förfaringssätt, som i detta hänseende syntes ega rum.

Stats-Utskottet, som af de öfver Revisorernes ifrågavande framställningar från rikets samtliga läroverkskollegier med flera myndigheter inkomna yttranden funnit en ytterligare bekräftelse å Revisorernes anmärkning angående det olika sätt, hvarpå gällande läroverksstadgas föreskrifter i förevarande afseende tillämpas, anser åtgärder böra vidtagas för åvägabringande af enhet härutiinnan. I sammanhang härmed får Utskottet för sin del anmärka, att en inskränkning i antalet af elementarläroverkens och pedagogiernas kassor synes Utskottet önskvärd, såsom ledande till enkelhet och öfverensstämmelse i kassornas förvaltning, hvarjemte Utskottet ej tvekar uttala den åsigt, att medellöse lärjungar böra beredas den största möjliga mildring i bidragen till dessa kassor.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må uti skrifvelse i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t behagade meddela nödiga föreskrifter till förtydligande af de i gällande författningar gifna stadganden, angående så väl afgifterna till elementarläroverkens och pedagogiernas kassor som ock dessa kassors förvaltning, äfvensom i sammanhang dermed taga i öfvervägande, huruvida en minskning af nämnda kassors antal lämpligen må ega rum.

§ 7.

(Rev.-ber. pag 153. § 2. Utl. 296—380 och 386—389).

Genom Kongl. kungörelsen den 10 April 1863, angående inskränkning i behörigheten att undfå lån af allmänna medel, är förordnadt, bland annat, att ledamot i styrelse, som har sig anförtrodd förvaltning af allmänna medel, icke må ikläda sig betalningsansvar för lån af de under sådan styrelses förvaltning ställda medel; och i 138 § af läroverksstadgan föreskrifves, att räkenskaperna vid de kassor, för hvilka rektor

Ang. läro-
verkskollegier-
nas ledamö-
ters rätt att
ur läroverkens
kassor erhålla
lån.

eller bibliotekarie ansvarar, skola af läroverkskollegium granskas och underskrifvas, samt att, om ingen anmärkning vid räkenskapens beskaffenhet eller ock i afseende på någon för medlen stäld säkerhet göres och i följd af försummelse härutinnan förlust för kassan uppkommer, kollegiets ledamöter skola, en för alla och alla för en, för densamma vara ansvarige.

Med anförande af nämnda stadgande hafva Revisorerne, som af räkenskaperna för elementarläroverken inhemtat, att vid åtskilliga läroverk ledamöterna i kollegierna häftade i skuld för lån ur läroverkens kassor, framhållit önskvärdheten af att den i förstnämnda kungörelse meddelade föreskrift äfven uti i fråga varande afseende måtte vinna tillämpning; Och får Utskottet, som delar den af Revisorerne härutinnan framställda önskan, hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t vidtaga de för berörda ändamåls vinnande erforderliga åtgärder.

Hvad i öfrigt blifvit af Revisorerne anmältdt och erinradt, har Utskottet funnit dels vara af beskaffenhet att lämpligen böra tagas i öfvervägande vid behandling af de utgiftsanslag, Revisorerne framställning berör, dels hafva medfört åsyftad rättelse, dels vara genom vederbörandes afgifna utlåtanden nöjaktigt förklaradt, dels ej vara af den vikt att, oaktadt förklaringen ej varit fullt tillfredsställande, någon Riksdagens åtgärd bort af förhållandet påkallas, dels ock slutligen icke hafva varit af beskaffenhet att från Utskottets sida påkalla något yttrande.

Stockholm den 12 Februari 1878.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.
